

Süleyman Şah və Qarışqa

© Xalqın söz xəzinəsi. 1985

Bir gün Süleyman şah qoşunu ilə yoldan keçirdi. Gördü yolun üstündə bir qarışqa durub. Süleyman şah elə bildi ki, qarışqanın ondan bir diləyi var. Şah qarışqadan soruşdu:

—Ay qarışqa, burada niyə durubsan? Olmaya məndən bir diləyin var?

—Dünyaya gəlib-gedən süleymanları saymaq üçün burada durmuşam.

Süleyman şah dedi:

—Dünyaya neçə Süleyman gəlib, gedib?

Qarışqa dedi:

—Səninlə yetmiş Süleyman.

Süleyman soruşdu:

—Bunu nə ilə bilirsən?

Qarışqa dedi:

—Ağılla, bacarıqla, qənaətimlə.

Süleyman dedi:

—Ağıllı olduğunu nədən bilim?

Qarışqa dedi:

—Başımın yekəliyindən.

Süleyman şah soruşdu:

—Bacarıqlı olduğunu nədən bilim?

Qarışqa dedi:

—Əl-ayağımın çevikliyəndən.

Süleyman şah soruşdu:

—Qənaətliyini nədən bilim?

Qarışqa dedi:

—Belimin nazikliyəndən.

Süleyman şah dedi:

—Sən necə qənaət eləyə bilərsən?

Qarışqa dedi:

—Mən bir buğda ilə yeddi il dolana bilərəm.

Süleyman şah dedi:

—Qarışqa, sən bu sözlərini sınayacağam. Dediklərin doğru çıxdı, nə istəsən sənə verəcəyəm, yalan çıxdı, səni öldürəcəyəm.

Qarışqa dedi:

—Mənim sözlərim doğrudur. Sınaya bilərsən.

Süleyman şah qarışqanı götürdü, şəhərə gəldilər. Süleyman şah qarışqanı bir şüşənin içinə qoydurdu, yanına da bir buğda saldırdı. Şüşənin ağzını bərk-bərk bağladı, sonra göydən asdırdı.

Nağıllarda vaxt tez gəlir. Süleyman şahın başı kefə qarışdı, günlər gəlib keçdi. Birdən şah yadına saldı ki, qarışqanı şüşəyə saldığı vaxtdan yeddi il keçib. Adamlarına dedi:

—Qarışqanı buraya gətirin.

Qarışqanı şahın hüzuruna gətirdilər. Süleyman şah şüşənin ağzını açdırdı. Gördü qarışqa gördüyü kimi sağ-salamatdı. Buğdanın da hələ üçdə biri durur. Süleyman şah ondan soruşdu:

—A qarışqa, bu buğdanın üçdə birini niyə yeməyibsən?

Qarışqa dedi:

—Süleyman şah əhli kef adamdı. Qorxdum ki, yeddi ildən sonra da yadına düşməyəm, acından öləm. Ona görə də buğdanın üçdə birini saxladım.

Süleyman şah dedi:

—Qarışqa, bu sözün doğru çıxdı. İndi bacarığını sınaıacağam. Bir xırman taxılı nə vaxta yuvana daşıya bilərsən?

Qarışqa dedi:

—Mənə toxunan olmasa bir gündə.

Süleyman şah qarışqanı bir xırman taxılın üstünə buraxdı, əmr verdi ki, ona toxunan olmasın. Qarışqa taxılı yuvasına daşımağa başladı. O gün keçdi. Sabah Süleyman şah gəldi, gördü bir dənə də qalmayıb, dedi:

—Qarışqa, bu sözün də doğru çıxdı. İndi sənin ağılını sınaıacağam. Get, hazırlaş, sabah qoşunumla sənə qonaq gələcəyəm.

Qarışqa yuvasına getdi. Qarışqaların hamısını çağırdı. Süleyman şah üçün hər nə lazım idi, hazır elədilər. Sabah açılan kimi Süleyman şah atını minib qarışqaya qonaq gəldi. Qarışqa Süleyman şahı qarşıladı. Şah atdan düşdü. Qarışqa yoldaşlarına dedi:

—Atları tövlələrə çəkin.

Qarışqalar atları tövlələrə çəkdilər. Bu qarışqa özü də Süleyman şahla qoşununu evə apardı. Qonaqlar xalı üstündə oturdular.

Qarışqa dedi:

—Xörək gətirin.

Qarışqalar gümüş, qızıl sinilərdə buğlana-buğlana yağlı plov gətirib qonaqların qabaqlarına qoydular. Qonaqlar ləzzətli aşdan yeyib doydular.

Süleyman şah dedi:

—Qarışqa, yaxşı qonaqlıq verdin. Səndən razı oldum. Dur bir sənin cahi-cəlalına tamaşa eləyək.

Qarışqa dedi:

—Onda sən ixtiyar üzüyünü mənə ver. Burdan qayıdanacan məndə qalsın. Bura mənim mülkümüdü. Sənin burada hökm eləməyə ixtiyarın yoxdu.

Süleyman şah dedi:

—Verərəm, bu şərtlə ki, gərək itirməyəsən. Buradan çıxanda yenə özümə qaytarasan.

Qarışqa dedi:

—Ver, qorxma, mən əmanət saxlamaqda qoçağam.

Süleyman şah üzüyünü qarışqaya verdi. Qarışqa üzüyü alıb getdi, yenə tez geri qayıdıb dedi:

—İndi dur, gedək, mənim cahi-cəlalımı gör.

Süleyman şah durub qarışqa ilə getdi. Gördü burada buğda bir yanda qalanıb, arpa bir yanda, darı bir yanda, düyü bir yanda. Hər yana baxırsan anbar-anbar taxıldı. Atların qabağında arpa dağ kimi qalanıb. Qarışqalar yerə tökülən taxılı dənə-dənə götürüb anbarlara tökürlər. Süleyman şah qarışqa ilə başqa bir dama girdi. Gördü bu dam da ağzına kimi yaraqla doludu. Hər yandan nizə, ox asılıb. Qılıncılar baş-başa çatılıb. Qalxanlar üst-üstə qalaq-qalaq yığılıb.

Süleyman şah buradan keçib bir dama girdi. Gördü bu dam ləli-cəvahiratla doludu. Süleyman şah baxıb-baxıb dedi:

—Qarışqa, sənə Süleyman ixtiyarı, dövlət nə lazım, özün elə bir Süleymansan. Ver mənim ixtiyar üzüyümü gedim.

Qarışqa dedi:

—Hara gedirsən? Əhdinə vəfa elə. Bir üzük nədi ki, onu dilə gətirirsən. Axtar bu üzüklərin içindən öz üzüyünü tap götür.

Süleyman şah əyildi ki, öz üzüyünü tapsın, götürsün, baxdı ki, bütün üzüklərin qaşında Süleyman yazılıb hamısı da bir-birinə oxşayır. Dedi:

—Qarışqa, bu üzüklərin hamısı Süleyman adınadı. Bunları haradan yığıbsan?

Qarışqa dedi:

—A Süleyman şah, sən bircə özünü görürsən. Mən bunları süleymanların yer-yurdundan yığmışam.

Süleyman şah qarışqaya dedi:

—Görünür, yaşın çoxdu?

Qarışqa dedi:

—Dünyaya görə hələ cavanam.

Süleyman şah dedi:

—Qarışqa, sənin dostun kim, düşmənin kimdi?

Qarışqa dedi:

—Mənim dostum torpaq, düşmənim sözündə doğru olmayanlardı.

Süleyman şah dedi:

—Qarışqa, mən sözümdə doğruyam. De görüm, sözlərinin doğruluğuna görə məndən nə istəyirsən?

Qarışqa dedi:

—Səndən heç nə istəmirəm, bircə bizim nəsildən xərac istəmə.

Süleyman şah dedi:

—Bundan sonra sizin nəslə xərac yoxdu. Mənim ixtiyar üzüyümü tap, ver gedim.

Qarışqa Süleyman şahın üzüyünü tapdı, özünə verdi. Süleyman şah atlandı, qarışqa ilə xudahafizləşib qoşunu ilə çıxıb getdi. Nağıl qurtardı. Siz sağ, mən salamat.

Veb direktor: Betti Bleyer

Mətni yığdı: Səkinə İsgəndərova.

Yoxladı: Gülnar Aydəmirova

Veb üçün hazırladı: Aydan Nəcəfova
AZERİ.org-a qoyuldu: Noyabr, 2004